

KMETOVALEC.

Ilustrovan gospodarski list.

Uradno glasilo

c. kr. kmetijske družbe za vojvodino kranjsko.

Ureja Gustav Pirc, družbeni ravnatelj.

«Kmetovalec» izhaja 15. in zadnji dan v mesecu ter stane 4 K, za gg. učitelje in ljudske knjižnice pa le 2 K na leto. — Udje c. kr. kmetijske družbe kranjske dobivajo list brezplačno.

Inserati (oznanila) se zaračunajo po nastopni ceni: Inserat na vsi strani 60 K, na $\frac{1}{2}$ strani 40 K, na $\frac{1}{3}$ strani 20 K, na $\frac{1}{6}$ strani 10 K in na $\frac{1}{12}$ strani 6 K. Pri večjih naročilih rabat. Družabnikom 20 $\frac{1}{100}$ popusta.

Vsa pisma, naročila in reklamacije je pošiljati c. kr. kmetijski družbi v Ljubljani, Turjaški trg šte. 3.

Ponatisi iz «Kmetovalca» so dovoljeni le tedaj, če se navede vir.

Št. 9. V Ljubljani, 15. maja 1908. Leto XXV.

Obscg: Staje v govejem hlevu. — V boj proti peronospori! — Kmetijsko poučno potovanje na Češko. — Odlok c. kr. kmetijskega ministristva glede varstva in zbl. šanja dolinskih pašnikov. — Vprašanja in odgovori. — Kaj delajo naše podružnice. — Kmetijske novice. — Družbene vesti. — Uradne vesti c. kr. kmetijske družbe kranjske. — Tržne cene. — Inserati.

Staje v govejem hlevu.

Staje za goved naj bodo take, da se porabi kolikor mogoče malo stelje in da živina navzlic temu dobro leži in snažna ostane, kar je zlasti važno z ozirom na umno mlekarstvo. Za posamezno govedo naj se določi po možnosti majhen prostor, ker se stem stavbeni stroški za hlev izdatno znižajo.

Dolgost staj bodi tako kratka, da živina ne odlaga blata na stajo, temveč v gnojnični jarek, ki je zadaj narejen.

Za majhno govedo zadostuje 190 do 200 cm dolžine, za večjo do 210 cm. Pri tej dolžini se more goved lahko ulegati in gnoj pada v jarek, vsled česar se staja ne onesnaži in živina laže snažna ostane.

Staja mora imeti od jasli do jarka nekoliko padca, in sicer 3 do 4 cm na vso dolžino, da more gnojnica sproti odtekati. Pri tako majhni strmini se ni bati prezgodnjega izrgovanja in truta pri kravi.

Skušnja nas uči, da so tla staje kakor tudi gnojnični jarek lahko narejeni iz cementnega betona, vsled česar se ne izgubi nobena kapljica gnojnice in je take staje lahko razkuževati, če kdaj pride v hlev kaka kužna bolezen.

Nekteri niso za čista cementna tla, temveč položijo na staje lesene hlode, ki naj seveda nimajo špranj. Cementna tla so res bolj mrzla in trda, vsled česar se mora močnejše nastiljati, in tudi vime se lahko na cementnih tleh prehladi.

Pod 48. kaže hlevske staje z lesenimi tlemi, kjer je le zadnja polovica vdelana v cementni beton, dočim je lahko spredaj les položen na gramoz. Koder je les še poceni, se take staje dajo za majhen denar narediti ter so popolnoma primerne za svoj namen.

Zadaj za stajami ležeči gnojnični jarek bodi vsaj 30 cm širok, bolje tudi več, in naj bo povprečno 25 cm globok.

Na drugi strani jarka je hodnik, ki je tudi lahko lesen, pa še boljši je iz betona, ker je trpežnejši in se laže snažen ohrani. Na vsak način pa beton ne sme biti gladak, da živini na njem ne drsi. Hodnik bodi vedno nekoliko nižji kakor staje, če ne

več vsaj 5 cm, kajti živina se pri ogledovanju veliko lepša vidi, če više stoji, kar ni napačno, kadar imamo kupca v hlevu.

V boj proti peronospori!

Najhujši in najnevarnejši sovražnik naših vinogradov je sedaj nedvomno peronospora ali strupena rosa, ki more v malo dneh uničiti ves pridelek in tudi trto tako oslabi, da je pridelek drugega leta dvomljiv.

Podoba 48.

Prerez hlevskih staj: a leseni hlodi, b beton, c hodnik.

Kdor pa nekaj let zapored peronosporo ne pokončuje zadostno, temu uniči slednjič ves vinograd.

In vendar so lehkomišelnih gospodarji, ki sedaj premišljujejo, ali naj bi letos trte škropili ali ne, češ saj lani ni bilo skoraj nič te bolezni, morda je tudi letos ne bo!

Kdor se na to zanaša, ta se pač zanaša le na slepo srečo in se izpostavlja največji nevarnosti, da pride ob ves pridelek. To sem si namenil tukaj v malo besedah dokazati.

Neštevilnokrat sem pri predavanjih in v raznih spisih poudarjal, da je treba vedno pred očmi imeti, da peronospora moremo le na ta način zatirati, da jo zabranimo.

Mi torej s pravočasnim škropljenjem lahko zabranimo, da se peronospora ne more razviti; če smo pa pravi trenutek zamudili in se nam je peronospora v vinogradu že naselila, je s škropljenjem ne moremo več pregnati in v najboljšem slučaju dosežemo s takim škropljenjem potem le to, da zabranimo, da nam ne napade doslej še zdravih, morda še nerazvitih trtnih delov.

Zato pa tudi vsakdo lehkomišelnost dela, ki pravi: Jaz počakam; če bo kaj bolezni, bom škropil, če ne, pa ne bom!

Kdor bo šele takrat škropil, ko se bolezen že pokaže, ta je vsaj polovico pridelka že zavrnil!

Da bo bolj umljivo, zakaj škropljenje le zabranljivo učinkuje, hočem nakratko še enkrat ponoviti, kako se bolezen razvija.

Zimski trosi (to je seme peronosporo) prezimijo v odpadlih listih in na suhem grozdju.

Spomladi, navadno že v drugi polovici maja, najpозnejše pa začetkom junija, letajo trosi po vinogradih in padajo na trtno listje in grozdni zarod.

Če imajo tam dovolj vlage (zadostuje tudi rosa), izkalijo in se koreninica peronosporo zarase v list, oziroma v grozd, in tam sesa trtni sok ter povzroči, da se dotični list ali grozd posuši.

Ko se začne list paliti, izrase koreninica peronosporo na spodnji strani iz lista ali grozdne jagode in napravi tu novo seme — letne trose — ki se prostemu očesu vidijo kakor moka.

Ti letni trosi okužijo zopet ono novo listje ali grozdje, ki se je med tem časom razvilo.

Kako učinkuje galica?

Galica je strup. Če se list ali grozd z njo prej poškopri, preden so nanj padli trosi peronosporo, potem brani, da se pozneje nanj padli trosi ne morejo razviti. Če na list pade rosa, se namreč takoj v vsaki kaplji vode raztopi nekaj strupene galice, tako da dotična kaplja ni več čista, ampak zastrupljena voda. Kakorhitro pade v tako kapljo kak tros (seme) peronosporo, izkali sicer, toda galica kal takoj zastrupi, jo uniči in stem zabrani, da se ne more zarasti v notranjščino lista (oz. grozda). Kdor prepozno škropi, to se pravi šele takrat, ko je koreninica bolezni že v listu (grozdu), ta je že zamudil, kajti v list (grozd) galica ne more; ona ostane le na površini lista!

Iz tega vsakdo razvidi, kako lehkomišelnost tisti ravna, ki s škropljenjem toliko časa čaka, da se bolezen prikaže, kajti potem so že vsi napadeni deli trte izgubljeni in jih ni več mogoče bolezni ubraniti.

Sedaj naj še omenim, če je upravičeno mnenje, da bo letos zopet malo peronosporo, ker jo je bilo lani malo. To mnenje ni upravičeno. In zakaj? Razvoj peronosporo je najbolj odvisen od vremena. Če je vreme takrat, ko letajo prvi trosi, torej koncem meseca

maja in v prvi polovici junija, suho, potem je to za peronosporo neugodno, ker trosi dobivajo premalo vlage, da bi izkalili, in večina jih pogine, ne da bi izkalila.

In to je bilo ravno lani vzrok, da se je bolezen tako malo razširjala. Imeli smo pač ravno takrat lepo, suho vreme, kar je pa — in to bo vsak, kdor pozna naše vremenske razmere, pripoznal — pri nas izjema.

Navadno pri nas maja in junija rado dežuje, dež in solčno vreme se vrstita zaporedoma — in to je najbolj neugodno za trto.

Vsak pameten gospodar bo torej tudi letos pravočasno in pravilno škropil in se ne bo zanašal na slepo srečo. Takim gospodarjem velja naslednje poučiti.

Izkušnje zadnjih let pri nas, na Nemškem, Avstrijskem in drugod so pokazale, da je za uspeh škropljenja merodajno posebno to, da se prvič zadosti zgodaj škropi in da se škropljenje v kratkih presledkih ponavlja. Zato pa priporočam:

1.) Prvič takrat škropiti, ko so trtni poganjki zrasli dobro ped dolgi.

2.) Drugič naj se škropi 10 do 12 dni po prvem škropljenju, tretjič čez 12 do 14 dni za drugim škropljenjem. Tako trikratno škropljenje bo le v letih s suhim poletjem zadostovalo, drugače naj se škropi še četrtič, in sicer čez tri tedne po drugem škropljenju.

Bolje je škropiti večkrat in vzeti malo galice, kakor škropiti bolj poredkoma in vzeti bolj močno galico!

3.) Za vsa škropljenja zadostuje, če vzamemo eno kilo, kvečjemu 1½ kile galice na 100 litrov vode. Apna se vzame neugašenega ravno toliko, ugašenega za polovico več ali kvečjemu dvakrat toliko kakor galice.

Če ni apna, lahko vzamemo sodo, in sicer ravno toliko ali malo več kakor galice. Če se vzame premalo apna, ostane galica kislina in opali trto, če se vzame preveč apna, je tekočina pregosta, gre težko skoz škropilnice in dela na trtnem listju debelo skorjico, ki se v solncu razpoka in opada, vsled česar škropljenje malo izda.

4.) Galica in apno (oziroma soda) se raztopi vsako zase in se šele neposredno pred škropljenjem zlije raztopina apna skoz gosto sito ali platno v raztopino galice; vse se dobro premeša in potem se z rdečim lakmovim popirjem preskusi, ali ni zmes kislina,

Če se namreč rdeč lakmov popir pomoči v zmes, mora pomodreti; če ne, je še toliko apna dodati, da nov popirček pokaže modro barvo.

Stara zmes ne učinkuje, kislina zmes opali trto!

Pri napravi zmesi naj se ne rabi železna posoda ali železno orodje, ker zelo slabša učinek galice.

5.) Škropljenje naj se vrši, če le mogoče, v tihem, suhem vremenu, in ne v najhujši vročini.

Le v najhujši stiski se lahko škropi tudi v mokrem vremenu in se škropljenje ponovi takoj, ko nastane lepo vreme.

Preden pride prvi dež, se mora galica na trti dobro posušiti. Če se to ni zgodilo, je treba škropljenje kolikor mogoče kmalu ponoviti.

Nekaj dni pred škropljenjem je treba trtno mladje povezati.

6.) Pri vsakem škropljenju se mora ne samo listje, ampak tudi grozdje dobro, to se pravi prav fino poškopiti, in ne z galico oblitati.

Da se to zgodi in da se prihrani draga galica, naj si vsak vinogradnik omisli tako škropilnico, ki galico fino razpršuje. Take škropilnice se dobivajo potom

c. kr. kmetijske družbe ali pa potom c. kr. vinarskega nadzorstva po znižani ceni.

V suho ali na zeleno cepljene trte je treba takoj, ko so odgnale, in večkrat v kratkih presledkih poškopiti.

Prepričan sem, da vsak vinogradnik, ki bo ravnal po tem navodilu, ohrani svoj vinograd zdrav in se bo jeseni veselil storjenega dela.

Torej v boj prcti perospori in ne zanašajte se na slepo srečo!

B. Skalický,

c. kr. vinarski nadzornik.

Kmetijsko poučno potovanje na Češko.

To potovanje, ki smo o njem že v 6. št. letošnjega „Kmetovalca“ poročali in takrat tudi objavili njega spored, obeta biti jako zanimivo in poučno.

Udeleženci bodo imeli priliko videti ne samo krasno urejena velika posestva, na primer sloveče veleposestvo kneza Schwarzenberga v Hluboki, ampak videli bodo tudi vzorna srednja in mala kmečka posestva, združna podjetja, katerih gotovo najbolj zanimiva bo kmetijska elektrarna, ki dobava gonilno moč za gospodarske stroje vse vasi.

Sploh je spored tako sestavljen, da bodo udeleženci imeli priliko iz vsake kmetijske stroke kaj lepega videti.

Poleg splošnjega kmetijstva se jim bo razkazovala zlasti še živinoreja, potem perutninarstvo, konjereja, dalje obdelovanje barja, kmeljarstvo, ribštvo, vrtnarstvo, sadjarstvo in vinstvo. Iz gospodarsko-tehničnih strok bodo pa videli pivovarništvo, cukrovništvo, tehnično porabo sadja, mlekarstvo, kletarstvo itd. Da bodo imeli priliko pokusiti izborno češko pivo in v znanih kletah kneza Lobkovica sloveče melniško vino, to se umeva samoobsebi.

Glavna in gotovo najbolj zanimiva točka vsega potovanja bo seveda Praga in njena krasna letošnja jubilejna razstava. Zelo zanimiva bo gotovo za vsakega udeleženca vožnja po kanalizirani reki Vltavi iz Prage v Melnik, ki nima ne samo v Avstriji, ampak daleč na okrog para.

Ta del reke Vltave, ki prej zaradi svoje plitvosti in mestoma strmega padca ni bil dostopen velikim ladjam, se je kanaliziral, to je, napravil se je plovnim tudi za velike ladje.

Da je bilo to združeno z napornim delom in ogromnimi stroški, je umljivo.

Treba je bilo strugo zožiti, poglobiti, in kjer je bil padec strm, napraviti posebne vzdigovalne naprave. Ladja se spusti v takozvano vodno komoro, kjer jo voda vzdigne v višičino gornje zajezone vode. S tem združene naprave, zlasti jezi itd., so občudovanja vredne, posebno zaraditega, ker so češki inženirji pporej proučevali enake naprave na Angleškem, Francoskem, Nizozemskem in drugod, in kar je bilo najnovejšega in najbolj praktičnega, to so doma porabili.

Že iz tega, kar smo tukaj navedli, sledi, da niso slovenski kmetovalci doslej še podvzeli tako vsestransko zanimivega in poučnega potovanja, kakor bo potovanje na Česko.

Zato je pa tudi upati, da bo udeležba prav velika. Še celo nekteri bosenski posestniki so prosili, če se smejo pod vodstvom gospodarskega uradnika bosenske deželne vlade pridružiti temu izletu. Izlet bo trajal dvanajst dni in bo veljal z vsem skupaj največ 200 K.

Odhod iz Ljubljane bo v nedeljo, dne 2. avgusta t. l., ob tri četrt na štiri popoldne, z Jesenic ob tri četrt na osem zvečer z brzovlakom, ki pride ob

osmih in 22 minut jutraj v Česke Budjejevice, kjer se bo pričelo z ogledovanjem.

Da se udeležencem pravočasno priskrbijo stanovanja (zlasti v Pragi), je želeli, da se čim prej zglasijo pri c. kr. kmetijski družbi v Ljubljani in navedejo, kje želijo vstopiti. Kdor hoče, da mu priskrbi c. kr. kmetijska družba vozni listek za vso progo, ta mora poslati obenem 50 K predplačila in navesti, ali se želi vrniti iz Kutne gore, kjer se konča z ogledovanjem, čez Prago in Linc-Jesenice nazaj, ali se pa želi peljati iz Kutne gore po severozapadni železnici naprej čez Znojmo na Dunaj in odtod domov.

Odlok c. kr. kmetijskega ministrstva glede varstva in zboljšanja dolinskih pašnikov.

C. kr. kmetijsko ministrstvo je izdalo na c. kr. deželno vlado odlok glede varstva in zboljšanja dolinskih pašnikov, in c. kr. deželna vlada je o tem obvestila c. kr. okrajna glavarstva z naročilom, da naj uradnim potom predlagajo ureditev užitka in uprave teh pašnikov. Naslednji tozadevni ministrski odlok je za naše gospodarje važen, ker iz njega izvedo, kakšne podpore se jim je glede skupnih pašnikov nadejati od kmetijskega ministrstva, oziroma od vlade.

Ministrski odlok slove:

Določbe tukajšnjega odloka z dne 22. julija 1907, št. 27.672., glede varstva planin in pospeševanja planinarstva zahtevajo — z ozirom na smoter, da bi se živinoreja v planinskih deželah povzdignila po številu in dobroti — da se to delovanje spopolni tudi glede dolinskih pašnikov.

Planinsko in dolinsko gospodarstvo sta namreč v tako ozki zvezi, da morata biti oba ta sestavna dela živinoreje v planinskih deželah v ravnovesju, tako da pomnožitev paše na planinskih pašnikih (poletna preskrba živine) le tedaj more imeti trajen uspeh, če se obenem na dolinskih posestvih prideluje več krme (prezimovanje živine). Uvedeno delovanje, mereče na povzdigo živinoreje, se torej ne sme omejiti na zboljševanje planin in visoko ležečih pašnikov, marveč je treba obenem skrbeti za zboljševanje dolinskih krajev.

Pri tem se bo posebno treba ozirati na pašnike v teh krajih, ki jih je še mnogo v posesti kmetijskih skupin ter je vsled tega zanje veljaven zakon z dne 26. oktobra 1887, d. z. št. 10 ex 1888.

Glede delitve skupnih pašnikov bi morale agrarne oblasti ob vložitvi tozadevnih razdelitvenih predlogov pomniti, da je ugoditev le tedaj gospodarsko koristna, če posamezni deli vsled delitve glede oskrbovanja in umnega gospodarstva ne trpe škode.

Čeprav omenjeni kmetijski zakon glede pašnikov ničesar ne določa, kar bi v nasprotnem slučaju predpisovalo, da naj se prošnja za razdelitev odbije, bo vendar vselej mogoče udeležence s primernim ponkom pripraviti do tega, da prošnjo za negospodarsko razdelitev umaknejo.

Pri tem bo pa še presoditi, če ne zahtevajo tudi posebne zahteve domače živinoreje — ne glede na gori omenjeni zadržek — da naj se skupni pašniki ohranijo tudi v dolini. To je namreč tedaj potrebno, če se taki večji pašniki rabijo v času med planinsko pašo in med krmljenjem živine v hlevu (torej spomladi in jeseni).

Kjer pa prosijo za razdelitev takih pašnikov, ki se zaradi ugodne lege in primerne zemlje — posebno če se dajo namakati — lahko izpremene v dobre travnike ali drugačna zemljišča za pridelovanje krme,

bo seveda boljše, če se razdele in preidejo v zasebno last (in če je mogoče, naj se obenem izvrši zložba zemljišč).

V takih slučajih je pa treba skrbeti, da taka zemljišča po razdelitvi ne ostanejo v prejšnjem zane-marjenem stanju ter posamezni posestniki po njih le pasejo, ampak da se res zboljšajo in izpremene ter vsled tega za živinorejo dajo več koristi. Da se take izpre-membe uspešno pospešujejo, je kmetijsko ministrstvo pripravljeno (kakor je bilo tamošnji deželni komisiji za agrarske operacije sporočeno z odlokom z dne 11. sep-tembra 1907, št. 264. A. O.) upravičencem pomagati z državnimi podporami — sicer pa tudi tedaj, če svoje pašne ali travniške deleže samo zboljšajo.

Te podpore naj se pa podeljujejo tudi skupnim posestnikom za pašnike, ki naj ostanejo, kakor je bilo gori povedano, v skupni lasti; seveda je tu neobhodno potrebno, da se užitne in upravne pravice uredi strogo, kakor to zahteva urejena novodobna paša.

V tem oziru je podrejene oblasti še posebno poučiti, da je vsako neuravnano porabo takih dolinskih pašnikov, ki so za živinorejo dotičnega kraja merodajne važnosti, v zmislu § 55., št. 1. om. nedvomno smatrati za oškodbo „javne koristi“ ter naj bi politično deželno oblastvo uradno predlagalo, da se uredi. Nadalje naj bi se deželni komisiji naročilo, naj bi se v slučajih, kadar bi bilo važno in primerno, da se napravijo vzorni pašniki, opozorili na to kmetijsko ministrstvo, da bi v to svrhu primerno ukrenilo.

Glede podeljevanja podpor skupnim ali posameznim upravičencem, da bi zboljšali svoje travnike in pašnike, je pripomniti, da naj prošnje prosilcev za podpore, če so potrebni, podpre in kmetijskemu ministrstvu predloži deželna komisija.

Deželna vlada naj se o tej zadevi dogovori tudi s tamošnjim deželnim odborom in s kmetijskimi združ-bami, da se po onih krajih, koder naj se planine zboljšajo, resno potrudijo, da se na dolinskih posestvih primerno povzdigne tudi pridelovanje krme — ne glede na zboljšanja dolin v agrarnem postopanju, kakor je bilo zgoraj povedano.

Ce se na ta način posreči zboljševanje planin na širši podlagi, bo to pozneje zelo pomembno za name-ravano varstvo planin in za ohranitev izvršenih del.

Vprašanja in odgovori.

Vprašanje 173. Skupaj s sosedno vasjo imamo po-mešane parcele; sedaj nam pa sosedna vas zabranjuje pašno pravico po svojih parcelah, dasi smo na njih pasli že več kot 30 let. Dotični vaščani zasajajo svoje pašne parcele z gozdnim drevjem, da bi nam tem potom pašo zabranili. Ali nam morejo pašo prepovedati in kaj nam je početi? (A. Ž, v Č.)

Odgovor: Glasom cesarskega patenta z dne 5. julija l. 1853. je urediti, oziroma odvezati vse pašne pravice na tujem svetu ter velja ta določba tudi za skupne pašne pra-vice med dvema občinama. Od dneva izdaje tega cesarskega patenta naprej torej ni bilo mogoče priposestovati kake pašne pravice na tujem svetu. Vaša vas ima le tedaj pašne pravice na pašnikih sosedne občine, če morete dokazati, da pasete na dotičnih parcelah že od časa pred 5. julijem l. 1823. naprej, t. j., da uživata pašo že nad 84 let. Če tega ne morete dokazati, potem nimate pašne pravice; če pa morete dokazati, je pa sosedna občina upravičena pašo odpraviti in seveda plačati primerno odkupnino.

Vprašanje 174. Kako je zatreti uši na cveticah, ki jih imam na oknih? (R. V. na V.)

Odgovor: Na cveticah imate listne uši in te se naj-bolje zatro s tobakovo vodo. Vzemite na liter vode eno do poldruge žlico tobačnega izvlečka in s to zmesjo poškro-pite uši.

Vprašanje 175. Za pleme imam odbrani dve svinjici, stari po deset tednov, a ena je sedaj zbolela. Pokazale so se ji najprej po vratu neke garje, ki so se potem razširile po nogah in slednjič po vsem životu. Svinja drugače rada je in je prav čila. Prasiče krmimo z močnikom iz ječmenove in ajdove moke. Kakšno bolezen ima prasič, ali je na-lezljiva in kako jo je zdraviti? (I. F. v P.)

Odgovor: Pri mladih prasičih se radi delajo razne vrste izpuščaji, ki imajo razne vzroke. Nalezljive so le garje in koze. Ker Vaša svinjica rada je in je živahna, zato ni domnevati, da bi imela garje ali koze. Bržkone ima navadni kožni izpuščaj vsled nepravilne oskrbe, neprimerne svinjaka in vsled pretečne krme. Pokladajte svinjici manj tečno in ne-prevedeno krmo, dajte ji po možnosti le sirovo klajo in jo spuščajte veliko na prosto, da se more pasti ter riti po prsti, ki jo tudi mora žreti. Sicer Vas pa opozarjamo na odgovor na 166. vprašanje v zadnji številki „Kmetovalca“.

Vprašanje 176. Moj vol ima na spodnji čeljusti za oreh debelo, bolečo bulo, ki je bila doslej vedno enaka, a sedaj se iz nje izceja neka tekočina. To bulo ima vol že čez leto dni. Ali je bula na volovi čeljusti nevarna in kako jo je zdraviti? (F. K. na P.)

Odgovor: Take bule so ali premične in mehke, ali so pa trde in nepremične. Prve vrste bule na čeljustih niso nevarne; treba jih je pustiti, da se segnoje, potem odpreti ter jih dobro razkužiti, drugače se rana počasi zdravi in se kaj rado dela divje meso. — Trde in nepremične bule pa tičijo v čeljustni kosti in prihajajo od neke glive, ki zaide v kost in jo razjeda. Te bule, ki jih imenujemo bramorje na čeljusti, je težko ozdraviti, in to le s temeljito operacijo, ki jo more izvršiti le več diplomiran živinozdravnik.

Vprašanje 177. Iz kakšne snovi se izdeluje eternit in kdo ga dela? (F. K. na P.)

Odgovor: Eternit se izdeluje iz cementa in iz azbesta ter ga dela cementna tvornica na Dovjem. Ta tvornica pa ne prodaja eternita nadrobno, pač Vam pa sporoči, kdo je njen založnik v Vaši bližini.

Vprašanje 178. Ali je mogoče lucerni, ki rase že več let, gnojiti z apnom in ali bi apno ne pokončalo detelje? (F. K. na P.)

Odgovor: Glede apna za gnojilo je pisano v odgovoru na 169. vprašanje v zadnji številki „Kmetovalca“. Apno, potrošeno pozno jeseni, pozimi ali zgodaj spomladi, ne pokonča detelje. To velja o živem apnu, dočim apno v drugi obliki, n. pr. kot cestno blato, tudi zeleni detelji ne škoduje. Sicer je pa apno za gnojilo lucerni, ki rase že veliko let, malo pomembno, ker njega učinek ne sega tako globoko kakor korenine stare lucerne. Lucerna ne traja na vsaki zemlji enako dolgo, in če ne najde v globočini dovolj živeža, začne hirati. Staro lucerno najbolje pomladite, če so tla sploh prikladna, z jesensko gnojitvijo s Tomasovo žlindro in s kalijevo soljo.

Vprašanje 179. Na kakšen način se preženo bolhe in pisani škratci s semenske repe? (F. K. na P.)

Odgovor: Pisani škratci niso škodljivi, oni celo zale-zujejo druge škodljive hroščce in jih torej ni treba zatirati. To, kar vi imenujete bolhe, so neke vrste prav majhni hroščci in se imenujejo bolhači, ker skačejo bolham podobno. Bolhači na repi in drugih podobnih rastlinah se zatirajo s

posipanjem s suhim cestnim prahom, ki se po kakem dežju ali zjurta ob rosi potrese po mladih rastlinah. Če ni dežja ali rose, potem se rastline poprej z vodo poškrope. Bolhači se zatirajo tudi s škropljenjem s tobakovo vodo, ki se naredi, če se vsakemu litru vode primeša tri žlice tobakovega izvlečka.

Vprašanje 180. Okoli Pliberka imajo kmetje navado semenskemu krompirju pred saditvijo izrezati nektera očesa ter imajo v to svrhu posebne nože. Oni trdijo, da tak krompir bolje uspeva kakor na kosce razrezan, zato vprašam, koliko je resnice na tem. (A. W. v M.)

Odgovor: Kal krompirja se razvije iz očesa, in preden se naredi še korenine, ki jemljejo hrano iz zemlje, se kal razvija s pomočjo snovi, ki so v krompirjevem gomolu nakopičene. Mlada krompirjeva rastlina torej takorekoč iz krompirja samega rase in se tem bolj okrepi, čim več dobiva v pričetku živeža v vsajenem krompirju samem. Samoobsebi je umevno, da se v pričetku močna rastlina tudi pozneje uspešneje razvija in je od nje pričakovati obilnejšega pridelka. Iz tega sledi, da ni napačno ravnanje, če se sadi cel krompir, ki se mu nekaj oces izreže, ker izkušnja uči, da tak krompir daje večje pridelke in zlasti debelejšše gomole, kajti ostala očesa imajo pri kaljenju in v času prve rasti veliko živeža na razpolaganje.

Vprašanje 181. Kaj je vzrok, da šipe na oknih oslepe in da se ne dajo osnažiti, če se še tako zmivajo? (A. W. v M.)

Odgovor: Da šipe na oknih oslepe, prihaja od slabega stekla, ki je napačne sestave. Tako steklo se namreč na zraku razkrajja in se na njem dela tenka plast kalijevih ter natronovih soli. Oslepele šipe se dajo le s poliranjem osnažiti, ker pa doma ni mogoče in se sploh ne izplača, ker namesto poliranja ceneje hodi, če se vstavijo nove šipe. Zmivanje z milnico, z lugom, ali s kakimi kislinami ne le nič ne pomaga, temveč šipe še bolj oslepi.

Vprašanje 182. Kupil sem v Istriji vino iz sušenega grozdja (pikolit), ki je silno sladko, zato vprašam, kdaj tako sladko vino dozori za napolnjenje v steklenice? (V. K. v S.)

Odgovor: Sladka vina iz sušenih jagod je skozi dve do tri leta vsako leto dvakrat do trikrat pretočiti, in kadar pretočeno vino čisto ostane in se vsled dotike z zrakom nič več ne izpremeni, takrat je dozorelo za napolnjenje v steklenice.

Vprašanje 183. Je li zdravo prasičem dajati med krmo slano vodo, kjer se je solilo meso, in ali je morda taka slana voda od mesa prasičem celo škodljiva? (I. M. na J.)

Odgovor: Slana voda od nasoljenega mesa, ki se tudi slaromura imenuje, je naravnost strupena za živino in najbolj škoduje prasičem, zato je odločno ni rabiti za soljenje krme, temveč jo je najbolje proč zlit.

Vprašanje 184. Ali se dajo limonini olupki na kak način s pridom porabiti? (I. M. na J.)

Odgovor: Limonini olupki, če so sveži, se morejo porabiti v kuhinji za primes raznim močnatim jedilom; seveda se jih mere v to svrhu silno malo parabit. Ti olupki se morejo tudi namakati v prav močnem in finem špiritu, ki iz olupkov izlužuje dobro dišeče eteriške snovi. Tak špirit se potem rabi za zboljšanje limonade, ki se ji ga doda po nekaj kapljic. V veliki meri se limonini olupki rabijo za izdelovanje citronata v kanditnih tvornicah.

Vprašanje 185. Kupil sem vola s kvišku rastočimi pleči, ki jih pri nas imenujemo zajčja pleča. Ljudje me plašijo,

da tak vol ni za težko delo, ne prenaša vročine in ni zmožen za dolgo pot. Ker imam zelo oddaljene travnike in moram seno v vročini domu voziti, prosim pouka, kaj mi je steriti, ali naj vola prodam in drugega kupim? Omenjam, da vol prav rad je. (J. N. v A.)

Odgovor: Voli z zajčjimi pleči imajo okorno hojo in se zato hitro utrudijo. Ker pa vročina že samanebi delavne vole hitreje utruji, zato se v vročini še hitreje utrudijo voli z okorno hojo. Če se bo Vaš vol v vročini močno utrudil, bo seveda tudi shujšal in bo pozneje dlje časa trpelo, da ga zredite. Na opitanje pa zajčja pleča nič ne vplivajo, če le vol drugače s slastjo žre. Preudarite sami, če Vam kaže vola obdržati ali ga opitati in mesarju prodati.

Vprašanje 186. Ali bi bila kokošnjak in hlev za kunce v drevesnici škodljiva? Prostor za kunce bi bil seveda ograjen, da bi živali ne mogle do drevja. (J. B. na V.)

Odgovor: Če imajo kunce v drevesnici ograjen prostor, potem ni misliti na škodo v drevesnici. Pod nadzorstvom se celo lahko izpuste v drevesnico, koder se morejo pasti in prsto gibati, valed česar se prihrani krma in se jim izredno veliko pomaga do čvrstega zdravja in dobrega uspevanja. Kokoši pa v drevesnici ne le ne delajo škode, temveč so celo koristne, ker pridno pobirajo vsakovrsten škodljiv mrčes, ki ga dobivajo ter iščejo in jedo razno plevelno seme in deloma jedo tudi ozeleneli plevel.

Vprašanje 187. Kako je vzgajati „šipek“ (divjo rožo) za podlogo, da se nanj cepijo zlahne rože, in katero cepljenje je najboljšo? (J. B. na V.)

Odgovor: Šipkovo seme se seje spomladi, ali še bolje jeseni na primerno prirejeno sejnalno gredo, in sicer v vrste ter precej gosto, ker vse seme navadno ne skali. Sejnalno gredo je pridno pleti in okopavati. Drugo leto spomladi se enoletne rastlinice presade na drugo gredo kakih 15 do 20 cm v razdalji ter se jim pri presaditvi korenine skrajšajo kakor sadnemu drevju, kadar se pikira. Na teh gredah ostanejo šipkove rastline toliko časa, da dosti visoke zrastejo, in se lahko kar na tej gredi pocepijo. Tudi na teh gredah je seveda skrbeti za pletev in okopavanje. Najboljša in najlažja cepitev šipka je okuliranje, in sicer meseca julija in avgusta na speče oko.

Vprašanje 188. Sosed je nakopičil na svojem dvorišču poleg moje hiše, in sicer tik pod oknom moje spalne sobe, kup gnoja, kar je zame iz mnogih ozirov velika neprilika, kajti jaz svoje spalne sobe vsled tega niti zračiti ne morem. Ali imam kakšen pravni pripomoček soseda prisiliti, da odstrani gnoj izpod mojega okna? (J. Š. v L.)

Odgovor: Soseda utegnate prisiliti, da odstrani gnojišče izpod okna Vaše spalne sobe, s pomočjo deželnega stavbnega reda za Kranjsko. § 33. stavbnega reda zapoveduje, da se gnojnica ne sme vcejati v tla ali v zidovje. Tudi § 53. določuje, da morajo biti jame za gnojnico, za gnoj in za smeti najmanj 1 m proč od sosednega zidu, ne stikoma s kletnimi prostori, in zadosti daleč od vodnjakov. Če se opirate na stavbni red, potem se obrnite najprej na prvo stavbno oblast, ki je županstvo, in od tega zahtevajte, da napravi red. Proti odloku županstva se je pritožiti na občinski odbor in proti odloku občinskega odbora na deželni odbor. Proti sosedu pa morete nastopiti tudi iz zdravstvenopolicijskega stališča in morda še uspešneje. Zahtevajte od župana, da z zdravstvenega stališča zapove sosedu, naj odstrani gnoj izpod Vašega okna, in če pri županu nič ne dosežete, pa se obrnite do okrajnega glavarstva.

Kaj delajo naše podružnice.

Čč. načelnštva podružnic prosimo, naj bodo tako prijazna ter naj nam pošiljajo kratka poročila o svojem delovanju; saj bo to njim v čast, tovarišicam pa v spodbudo.

Kmetijska podružnica v Srednji vasi v Bohinju.

Naša podružnica je priredila 10. t. m. kmetijski shod, kjer je predaval ravnatelj kmetijske družbe g. Gustav Pirc o vzajemnih zavarovalnih društvih za goved, o cepitvi prasičev proti rdečici in o potrebi povzdige reje koz v Bohinju. K shodu se je zbralo nad 100 uglednih posestnikov iz Gorenje Bohinjske doline, ki so pazno sledili nad 2 uri trajajočemu, prav zanimivemu in poljudnemu govoru predavatelja. Zaradi osnovanja vzajemnega zavarovalnega društva za goved smo se sklenili pogovoriti do jeseni, in če bomo edini, potem osnujemo tako društvo z novim letom. Za cepljenje prasičev je pa večina kmetovalcev že sedaj vneta in se bo cepljenje skušalo uvesti še to pomlad, kar nam bo tem lažje, ker ima sedaj c. kr. okrajni živinozdravnik radovljiški redno vsak teden živinozdravniške ordinacije v Bohinju in bo torej mogel brez posebnih stroškov izvršiti cepitev prasičev. Prav posebno so pa navzoče razveselila izvajanja gospoda ravnatelja glede povzdige reje koz v Bohinju, ki je izredno velikega gospodarskega pomena za gorenjo dolino, koder so na razpolaganje širni pašniki, ki so pristopni samo kozam. Predavatelj je predlagal osnovati društvo za rejo koz, ki naj ima v prvi vrsti izposlovati podpore za povzdigo te važne panoge živinoreje v Bohinju, ter bo imelo paziti, da se odstranijo tri največje hibe tukajšnje kozje reje, t. j. plemenjenje v sorodstvu, prezgodnja ubrejitve mladih koz in nepravilno ravnanje s kozli plemenjaki. Naloga društva bodi tudi posvečenje domače pasme s kako drugo, preskušeno dobro pasmo. Ti predlogi glede povzdige reje koz so se sprejeli z očitnim veseljem in ni dvoma, da se predlagano društvo prav kmalu osnaje in prične v popisanem zmislu delovati. Naši Bohinjci so odnekad imeli veliko veselja do kozje reje, a kruto postopanje gozdarskih oblasti je to za nas prekoristno žival skoraj na smrt obsodilo, zato nas Bohinjce posebno veseli, da je naša kmetijska družba, ki ima toliko zaslug za povzdigo kmetijstva v Bohinju, prva sprožila misel o povzdigi kozje reje, ki bo dajala nov vir dohodkov, in to zlasti manjšim posestnikom, ki jih je med nami največ.

Podružnica c. kr. kmet. družbe v Št. Vidu nad Ljubljano

je imela svoj precej dobro obiskani 12. kmetijski sestanek na cvetno nedeljo, dne 12. aprila. Govoril je g. ravnatelj G. Pirc o velikem napredku kmetijstva na Danskem. Tak napredek je bil mogoč na podlagi izobrazbe, ki je kmetovalce privedla do zavesti, da je le v skupnosti mogoče doseči povoljne uspehe. Brez šol — osnovnih in strokovnih — ni mogoče dvigniti ne produkcije in ne kupčije. Zato naj naš kmet skuša razširiti svoje obzorje, kjerkoji se mu ponudi prilika: pri strokovnih predavanjih, prijateljskih pogovorih, iz časnikov in knjig. Navzoči udje so glasno pritrjevali tem izvajanjem in g. predavatelja zahvaljevali zanje. Prihodnji sestanek bo 24. maja, potem pa nastopijo do jeseni počitnice.

Kmetijske novice.

Vinarski in kletarski tečaj. V torek, dne 19. t. m. priredi c. kr. vinarski nadzornik B. Skalický v Podbrjaj pri Št. Vidu na Vipavskem teoretičen in praktičen pouk, in sicer najprej „o obrambi proti peronospori“ in potem „o precejanju in

čiščenju vin in o ravnanju z vinom, ki je nastavljeno (načeto).“ Pri tej priliki bo praktično razkazoval najnovejše stroje za pokončevanje peronospore kakor tudi novo, veliko azbestno cedilo. Po predavanju bo pokušnja vin iz državne kleti v Podbrjaj, pridelek državne trtnice na Slapu iz l. 1907. Želeti bi bilo obilne udeležbe, zlasti od strani večjih posestnikov, gostilničarjev, vinskih trgovcev itd.

Nova podružnica v Ravnem nad Krškimi se je ravnokar osnovala ter obeta živahno delovanje. Podružnica namerava takoj ustanoviti drevnico in gosp. Josip Zdravje iz Drenovca je v to svrhu daroval podružnici 10 K, za kar se mu izreka na tem mestu iskrena zahvala.

Kranjska vina v praški jubilejni razstavi. Podpisanemu se je posrečilo pridobiti nekega praškega trgovca z delikatesami in vini, ki ima v eni glavnih ulic svojo trgovino z delikatesami in vinarno in bo imel v praški razstavi svoj paviljon, za to, da bo tam točil tudi kranjska vina. Kolikor ne bo mogla zadostiti državna vzorna klet v Novem mestu s svojo zalogo, nakupi podpisani zanj tudi vina pri zanesljivih posestnikih. Ker bi bilo to za ceno in izvoz naših vin velikanskega pomena, če bi se jih posrečilo na Češkem udomačiti, prosim, da mi tisti posestniki, ki imajo fina domača vina svojega pridelka na prodaj, to naznanijo in navedejo obenem vrsto in množino vina. Vino mora biti seveda čisto in najboljše kakovosti, kajti ponuditi moramo le od dobrega najboljše, če hočemo prodreti. Skrbel bom seveda tudi za primerno reklamo za naša vina v čeških listih. — B. Skalický, Novo mesto.

Vinarski shod in vinsko pokušnjo priredi „Kraško vinarsko društvo v Tomaju“ na Primorskem, in sicer bo vinarski shod v nedeljo, 17. maja ob desetih dopoldne z naslednjim sporedom: 1. Pozdrav predsednika. 2. Ktere vrste trt naj sadimo in cepimo po Krasu. Poročevalec g. Anton Štrekelj, vodja dež. kmet. šole v Gorici. 3. O zboljšanju kletarstva na Krasu. Poročevalec g. Josip Štrekelj, dež. posl. v Komnu. 4. Kako pospešiti prodajo terana. Poročevalec g. Frančišek Gombač, vinarski komisar v Ljubljani. 5. Slučajnost. Dne 17. maja, v nedeljo ob eni popoldne se otvori vinska pokušnja z vinskim semnjem, ki bosta trajala do sedmih zvečer, dne 18. in 19. maja pa od devetih zjutraj do sedmih zvečer.

Tečaj za pridelovanje krme na Grmu. V nedeljo, dne 31. maja t. l. priredi vodstvo kmetijske šole na Grmu tečaj za pridelovanje krme, ki se ga lahko udeleži vsak kranjski kmetovalec. Program tega tečaja je naslednji: Dopoldne od 9 do 11: Pridelovanje deteljnih mešanic za dvoletno in večletno košnjo. Ogledovanje deteljnih mešanic na šolskih njivah in v poskušališču. Popoldne od 2 do 4: Naprava novih travnikov. Praktično razkazovanje najbolj važnih trav in travnega semena. Sestava travniških zmesi. Ogledovanje šolskih travnikov, naravnih in umetnih (nasejanih) in travniških zmesi v šolskem poskušališču. — Ker je prav v tem času, ko se bo vršil tečaj, najugodnejša prilika za ogledovanje deteljnih mešanic in travnikov, vabimo vse gospodarje k obilni udeležbi. Vnanji udeležniki naj se blagovole prigrisati po dopisnici do 28. maja t. l. pri vodstvu šole.

O brzojavnih vremenskih napovedih. Kratko pojasnilo njih bistva in vrednosti. Po naročilu c. kr. kmetijskega ministrstva spisal Branislav vítěz Janowski, kmetijski nadzornik pri c. kr. galicijski kmetijski družbi, docent na c. kr. tehniški visoki šoli v Lvovu. — To je knjižica, ki je pravkar c. kr. kmetijsko ministrstvo poslalo kmetijski družbi kakih 2000 izvodov, da jo razdeli kmetijskim podružnicam. — C. kr. osrednji zavod za meteorologijo in geodinamiko na Dunaju in c. kr. morska opazovalnica v Trstu redno

opazujeta vremenske pojave ter iz teh skušata napovedovati vreme za prihodnja dva dni. Te vremenske napovedi se brzojavno sporočajo po vsej državi, da bi se posebno kmetovalci z njimi kolikor mogoče okoriščali. C. kr. kmetijsko ministrstvo smatra to delovanje za umestno in koristno, zato ga pospešuje in zato je tudi brezplačno poslalo omenjene knjižice, da bi se kmetovalci iz njih poučili, kaj so vremenske napovedi, kjer se izvedo, kako jih je čitati in razumeti. — V zmislu naročila kmetijskega ministrstva je kmetijska družba poslala vsem kmetijskim podružnicam po nekaj knjižic, da jih primerno razdele med kmetovalce. — Ko je bila knjižica že izšla, se je v napovedih nekaj izpremenilo, kar je treba pomeniti in v knjižici popraviti. Na 2. strani v 3. odstavku je rečeno, da je v poročilih dunajskega zavoda sestavljenih osem besednih skupin. To ni več res, ampak dunajske vremenske napovedi imajo po devet besednih skupin. Prej se je namerč za severno Tirolsko in Predarelsko izdajala skupna vremenska napoved, sedaj se pa izdaja za vsak del posebna napoved. Zato je v 5. odstavku na 2. strani knjižice popraviti, da se tretja beseda v napovedih nanaša na severno Tirolsko (besedi „in Predarelsko“ je prečrtati). Na koncu tega odstavka je pa dostaviti: deveta beseda (se nanaša) na Predarelsko.

„Srbska trgovinska pogodba zmaga agrarcev“, je naslov nemški knjižici, ki je pridejana današnji številki „Kmetovalca“ po naročilu c. kr. kmetijskega ministrstva.

Revizija železniškega obratnega reda. Poseben odsek državnega železniškega sveta dotlej ne izreče svojega mnenja o novem železniškem obratnem redu, dokler se o njem ne izrazijo kmetijski in obrtni zastopi. V to svrhu je sklicalo središče za varstvo kmetijskih in gozdarskih koristi v Avstriji na ustmen pogovor vse zastopnike deželnih kulturnih svetov in kmetijskih družb na dan 4. t. m. Našo družbo je zastopal njen podpredsednik g. komercialni svetnik Povše. Po govoru g. svetnika Povšeta se je sklenilo, da je novi železniški obratni red še enkrat predložiti prizadetim činiteljem, če bodo vsled dogovorov z Ogrsko in z Nemčijo potrebne še kake izpremembe.

Državna darila konjerejcem. Od 27. julija do 28. avgusta bo letos javno premovanje kobil in žrebčic na Kranjskem, in sicer 27. julija v Postojni (za žrebčarsko pleme), 28. julija v Domžalah (za mrzlokrvna plemena), 30. julija v Lescah, 31. julija v Bohinjski Bistrici, 4. avgusta v Kranju (povsod za mrzlokrvna plemena), 5. avgusta v Škofljici (za žrebčarniška in mrzlokrvna plemena), 26. avgusta v Ribnici, 27. avgusta v Št. Jerneju (povsod za žrebčarniško pleme). Darila so denarna (30—100 K), srebrne svetlinje in priznalni diplomi. Pogoji in vse druge podrobnosti se uradno nabižejo pri vseh občinah in jih svoječasno objavimo tudi v „Kmetovalcu“.

Družbene vesti.

* Gg. družbenim udom naznanjamo, da se bo odslej družba strogo držala načela, vse gospodarske potrebščine oddajati le proti takojšnjemu plačilu, oziroma proti povzetju.

* Romstorferjevi načrti za goveje hleve so pošli in jih družba ne bo več oddajala, ker jih ne more več dobiti po znižani ceni.

* Nekaj bikov temnosive algavske pasme, 14 do 16 mesecev starih, nakupljenih na Predarelskem z državno podporo, odda c. kr. kmetijska družba kranjska za polovično nakupno ceno, t. j. po 190 do 120 kron. Te bike odda družba v one pokrajine na Dolenjskem in Notranjskem, koder se redi le siva goved, zato pozivamo posamezne gospodarje, podružnice, zadrage in županstva, ki žele dobiti kterelega teh bikov,

da se takoj zglase ali kar kratkim potom pridejo ponje. Prevzetega bika je takoj plačati.

* **Oddaja kos.** Družba oddaja letos, kakor vsa zadnja leta, in ima že v zalogi za svoje ude posebno narejene kose iz najboljšega avstrijskega jekla, in sicer v isti kakovosti kakor lansko leto. — Kose so ravne, pri peti širje, in pete so tako postavljene, kakor jih žele naši kosci. Družba je dala napraviti obliko, ki je sicer enotna, ki pa po možnosti ustrega različnim željam posameznih pokrajin vse dežele. Na pogosto izraženo željo po trših kosah smo letos naročili trše kaljene kose. — Vse kose so že obrušene, da se hitreje sklepljejo. Koso more vsakdo izbrati ter tako, ki ima kako napako, ki jo je zakrivila tvornica, zameniti. — Vsaka kosa ima vtisnjeno družbeno ime. — Ker se zaradi visoke poštnine pošiljatev posameznih kos preveč podraži, zato priporočamo skupno naročanje potom podružnic, in sicer če le mogoče vsaj 10 kos skupaj.

Cene kosam so naslednje:

Dolgost v pesteh:	6	6½	7	7½	8
„ „ cm:	60	65	70	75	80
Cena:	80 h, 90 h, 1 K, 1 K 10 h, 1 K 20 h.				

* **Prave bergamaške osle**, in sicer temnovišnjevkaste, podolgem žilaste, oddaja družba po 60 h. Osle so vse enake kakovosti ter so 25 do 26 cm dolge.

* **Ne zabite na škropljenje trt z modro galico proti peronospori!** Peronospora na trtah je pri nas povsod razširjena in bo prav gotovo tudi letos nastopala, in sicer v večji ali manjši meri, kakor bo ravno primerno vreme za njeno večje ali manjše razvijanje. Naj se noben vinogradnik ne zanaša, da bo letos manj peronospore, in naj celo ne verjame onim krivim porokom, ki pravijo, da peronospora pojenjuje. Kdor ne bo spomladl pravočasno škropil, tistemu bo poleti ta bolezen prav gotovo vse trsno listje posmodila. Priskrbite si torej pravočasno potrebno modro galico in trtne škropilnice! Vsakemu vinogradniku priporočamo pazljivo prebrati spis v tej številki „Kmetovalca“: „V boj proti peronospori!“

* **Trtne škropilnice** ima družba kakor prejšnja leta tudi letos v zalogi, in sicer dve vrsti: Navadne škropilnice, „Korona“ in škropilnice najnovejše sestave, „Hero“, ki imajo tlačilno in brizgalno napravo, ki se izsnema, so močnejše in vsestransko priporočene. Škropilnica „Korona“ stane K 21. — in škropilnica „Hero“ K 32. — z zabojem vred.

* **Deteljno seme**, zajamčeno predenice čisto in potrjeno od c. kr. semenskega preskušališča na Dunajn, oddaja družba svojim udom z zavojem vred, in sicer seme domače, štajerske ali črne detelje po 2 K 20 h, in seme lucerne ali nemške detelje po 2 K kilogram. Lucerna je inozemska, in ker sedaj zanjo velja uvozna carina 8 K za 100 kg, zato je letos dražja.

* **Modro galico za škropljenje trt proti peronospori** ima kmetijska družba tudi to leto v zalogi, in sicer ne smetno ameriško ali angleško blago v težkih sodih, temveč najčistejšo galico iz slavnoznane tvornice v Ustju na Češkem. Cena galici je 64 K za 100 kg v Ljubljani. Oddaja se v vrečah po 100 in po 50 kg. Podružnice, ki galico skupno naroče, jo dobe voznine prosto, dočim morajo posamezni naročniki voznino sami trpeti; zato nujno priporočamo, naj vsakdo galico naroči potom podružnice. Podružnice naj grede tistim vinščakom, ki zaradi revščine ne morejo biti udje družbe, na roke ter naj jim dajo galico za isto ceno kakor udom. Kdor pa udnino lahko utрпи, naj galice ne dobi, če ne pristopi k družbi. Pri tej priliki družba javlja, da je naročeno modro galico družbi, oziroma podružnicam, takoj plačati. Slednje morajo izkupilo takoj poslati družbi, ker je družba modro galico kupila proti gotovemu

plačilu ter mora za 20 kupljenih vagonov 120.000 K založiti. Naročila, ki jih družba ne plača takoj, so dražja, ker teko zamudne obresti. Te izgube pa družba ne more trpeti.

* **Močna krmila**, in sicer lanene in sezamove tropine, bo imela družba odslej vedno v zalogi ter oddaja lanene po 19 K, sezamove pa po 18 K 100 kg z vrečami vred. Tropine se oddajajo le v vrečah po 50 kg.

* **Za živinorejce** ima družba v zalogi požirališniške cevi po 12 K in trokarje po 5 K. Oboje služi da se napenjanje govedí hitro in zanesljivo odstrani. — V zalogi ima družba tudi mlečne cevi komad po 80 h. Mlečne cevi se rabijo za odtok mleka, kadar kravo vime tako boll, da je ni mogoče molsti. — Napajalnike za teleta iz pocinjene ploščevine oddaja družba po 10 K.

* **Umetna gnojila** ima c. kr. kmetijska družba naslednja v zalogi:

	16 ‰	17 ‰	18 ‰
Tomasovo žlindro,	po 6 K 50 h	6 K 80 h	7 K 10 h 100 kg

z vrečo vred. Družba more poslati vselej le Tomasovo žlindro, kakršno ima takrat tvornica ravno v zalogi in jo družbi pošlje. Zato naj se pri naročitvi ne predpisuje, koliko odstotno žlindro je poslati.

Rudninski superfosfat po 8 K 100 kg z vrečo vred.

Kajnit po 5 K 80 h 100 kg.

Kalijevo sol po 12 K 60 h 100 kg. To gnojilo se oddaja tudi v vrečah po 50 kg za 6 K 50 h, ker tvornica za množine po 50 kg zaračuna 20 h za vrečo. Kdor gnojil travnike s Tomasovo žlindro ali z rudninskim superfosfatom, ta mora gnojiti tudi s kalijem, bodisi s kalijevo soljo ali s kajnitom. Mi odločno priporočamo kalijevo sol, ki ima v sebi 40 ‰ kalija in stane 12 K 60 h, dočim ima kajnit le 12—13 ‰ kalija ter stane 5 K 50 h. Namesto 300 kg kajnita se vzame le 100 kg kalijeve soli, a ima še več kalija in se vrhutega še prihrani 3 K 90 h.

Kostni superfosfat po 11 K 100 kg z vrečo vred.

Kostno moko po 10 K 100 kg z vrečo vred.

Čilski soliter po 33 K 100 kg z vrečo vred, v manjših množinah po 35 h za kg.

* **Klajno apno** oddaja družba v izvornih vrečah, težkih 50 kg, po 22 h kg. V manjših množinah, nad 20 kg, po 24 h, v množinah pod 20 kg pa po 26 h kg. Za manjše pošiljatev na zunanost se še posebej zaračuni za vsako pošiljatev 30 h za zavoj, vozni list itd. — Manj kakor 5 kg se ne razpošilja. — Opozarjamo, da je klajno apno potreben dodatek h krmi, koder krmila nimajo v sebi dovolj rudninskih snovi, zlasti fosforove kisline, in da klajnega apna ni zamenjati z ničvrednimi redilnimi štopami za živino.

Uradne vesti c. kr. kmetijske družbe kranjske.

V a b i l o.

Podružnica c. kr. kmetijske družbe kranjske v
Št. Vidu pri Ljubljani

priredi svoj

XIII. kmetijski sestanek
v nedeljo, 24. maja t. l. popoldne ob štirih na
Trati pri Žibertu.

Predaval bo gosp. c. kr. okrajni živinozdravnik g. P. Miklavčič o živinoreji in živinozdravstvu.

K temu sestanku vabim p. n. ude c. kr. kmetijske družbe in po njih vpeljane goste

Ant. Štrukelj, podružnični načelnik.

R a z g l a s

o prihodnjem tečaju podkovske šole v Ljubljani.

Novi šolski tečaj na podkovski šoli c. kr. kmetijske družbe kranjske v Ljubljani se prične dne 1. julija 1908.

Poleg podkovstva se učenci podkovske šole uče tudi ogledovanja živine in mesa.

Kdor želi priti v podkovsko šolo, naj vloži prošnjo za sprejem in naj ji priloži:

- 1.) krstni list,
- 2.) domovinski list,
- 3.) šolsko spričevalo,
- 4.) učno spričevalo v dokaz, da se je podkovstva izučil pri kakem kovaškem mojstru,
- 5.) župnikovo ali županovo spričevalo o poštenem vedenju.

Ubožni prosilci, ki se ne morejo šolati ob svojih troških, niti ne morejo pričakovati podpore od svojcev, morejo dobiti po 100 K podpore pri kmetijski družbi. Prosilec za podporo mora svoji prošnji poleg navedenih prilog priložiti še:

- 6.) ubožni list in
- 7.) potrdilo, da je bil že 2 leti za kovaškega pomočnika.

Prošnje za sprejem v podkovsko šolo naj se **do 15. junija 1908** pošljejo vodstvu podkovske šole v Ljubljani.

Šola bo trajala do konca decembra 1908.

Kdor dobro prestane preskušnjo, more po postavi iz 1873. l. dobiti patent podkovskega mojstra; brez preskušnje pa sedaj nihče ne more postati podkovski mojster.

Pouk v podkovski šoli je brezplačen; učenci morajo skrbeti le za živež in za stanovanje ter za potrebne šolske knjige. Stanovanje dobodo učenci za majhno plačo v šolskem poslopju.

Učenci naj se oglase vsaj dva dni pred šolskim začetkom v podkovski šoli na Poljanski cesti št. 63.

Ker je po slovenskih deželah še vedno premalo v podkovstvu izučenih kovačev pa tudi premalo izurjenih živinskih in mesovnih oglednikov, zato naj bi skrbela županstva, da dobo vsaka občina vsaj po enega dobrega kovača in mesovnega oglednika.

Oton pl. Detela,

predsednik c. kr. kmetijske družbe kranjske.

Živinozdravnik Adolf Ribnikar,

vodja podkovske šole.

R a z g l a s.

Na tukajšnji podkovski šoli se bodo skušnje vršile dne 25. in 26. junija t. l., in sicer 25. skušnja iz podkovstva za kovače, ki niso obiskovali podkovske šole, 26. junija pa za učence podkovske šole iz podkovstva ter ogledovanja klavne živine in mesa.

Pri skušnji je treba a) odgovarjati na splošna vprašanja, po katerih načelih je podkovati konje in goved, ter na to, kako je podkovati zdrava, napačna in bolna kopita; vedeti je tudi treba, kakšno je podkovanje pozimi; b) prekovati ali nanovo podkovati eno ali več kopit, oziroma enih ali več parkljev; c) napraviti podkev za navadno, napačno in bolno kopito.

Kovači, ki hočejo delati to skušnjo, naj vložijo prošnje pri podpisnem vodstvu do **10. junija**. Priložiti ji je 1) učno spričevalo v dokaz, da se je prosilec izučil podkovstva pri kakem kovaškem mojstru, 2) potrdilo, da je bil prošnjik najmanj 3 leta pri kakem kovaškem mojstru kovaški pomočnik. Oni, ki delajo izpit z nezadostnim uspehom, ga morejo ponoviti samo enkrat, in sicer najhitreje čez eno leto. Kdor pa prvič ali drugič pri skušnji pade, lahko vstopi v podkovsko šolo, da si more pridobiti za kovača potrebno znanje.

V Ljubljani, dne 8. majnika 1908.

Vodstvo podkovske šole c. kr. kmetijske družbe v Ljubljani.